

Sosyal hizmetler önlisans programı öğrencilerinin staj uygulamalarına ilişkin görüş ve düşüncelerinin değerlendirilmesi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi örneği

Doç. Dr. Abdurrahman İlhan ORAL^a

^a Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi, Eskişehir, Türkiye 26470

Özet

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmetler Önlisans Programı, sosyal hizmet alanında çalışmakta olan ara elemanların niteliklerini artırmak ve ihtiyaç duyulan yeni ara elemanları yetiştirmek amacıyla 2008-2009 öğretim yılında eğitime başlamıştır. Bilindiği gibi sosyal hizmet hem bir bilim dalı hem de uygulaması olan bir meslektir. Bir mesleği öğrenmenin yolu ise o mesleğe ilişkin teorik bilgileri yeterince öğrendikten sonra bu bilgileri çalışma hayatında uygulamaktan geçmektedir. Mesleğinin başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için de uygulamasının stajlar yoluyla doğru bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin bu programdan diploma alabilmeleri için 120 ESTS krediyi tamamladıktan sonra 24 işgünü staj yapmaları gerekmektedir. Bu sistem içerisinde her yıl yaklaşık 5.000 öğrenci staj yapmaktadır. Ancak bu büyüklükteki bir öğrenci grubunun, stajlarının ne kadarının kurallara uygun olarak yapılıp yapılmadığı tam olarak denetlenememektedir. Ayrıca, öğrencilerin staj yaptıkları süreçte birtakım güçlüklerle karşı karşıya kaldıkları da anlaşılmaktadır. Bu çalışmada staj yapan öğrencilerin stajlarla ilgili görüş, beklenti ve sorunları anket yöntemiyle analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal hizmet, Staj

Abstract

The Social Services Associate Degree Program in Anadolu University Open Education Faculty began to provide training in academic year 2008-2009 to improve the attributes of staff operating in social service field and train new intermediate staff needed. As it is known, the social service is a discipline and an applied profession. The way of learning a profession is first to learn adequately the theoretical knowledge regarding that profession, and then to apply such knowledge in the working life. The application should be implemented correctly by means of internships so that its profession is maintained successfully. It is required that the student completes 120 ECTS credits and then does internship for 24 working days so that the students receive diploma from this program. Within this system, 5,000 students do internship in every year. However, it cannot be entirely checked whether how much of the internship of a student group in such size does in compliance with the rules. Besides, it is understood that the students face some difficulties during their internship period. In this study the opinions, expectations and problems of intern students have been analyzed by means of survey method.

Keywords: Social service, Internship

Kaynak Gösterme

Oral, A. İ. (2017). Sosyal hizmetler önlisans programı öğrencilerinin staj uygulamalarına ilişkin görüş ve düşüncelerinin değerlendirilmesi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi örneği. *AUAd*, 4(3), 62-80.

Giriş

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmetler Önlisans Programı, sosyal hizmet alanında çalışan ara elemanların niteliklerini artırmak ve ihtiyaç duyulan yeni ara elemanları yetiştirmek amacıyla 2008-2009 öğretim yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Bu programın ilk üç yılında zorunlu staj uygulaması olmaksızın eğitim-öğretim yürütülmüştür. Ancak öğrencilerden gelen yoğun talep üzerine 2011-2012 öğretim yılından itibaren zorunlu staj uygulaması başlatılmıştır.

Bizi bu konuyu araştırmaya sevk eden neden ise 2015-2016 öğretim yılı güz döneminden itibaren zorunlu staj uygulamasının kaldırılmış olmasıdır. Bu çalışmada sosyal hizmet öğrencilerinin demografik özellikleri ve zorunlu staja yönelik beklenti ve görüşlerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılacaktır.

Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitimi

Türkiye’de modern sosyal hizmet eğitimi ile ilgili ilk çalışmanın 1960’lı yılların ilk yarısında başladığı görülmektedir. Türkiye’de sosyal hizmetlerin bilime uygun olarak ve profesyonel bir şekilde yeniden örgütlenmesi kararının alınmasından sonra bu karara dayanarak 1961 yılında, “7355 sayılı Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kuruluşuna Dair Kanun” çıkarılmıştır. Anılan Kanununun 1. maddesinin gereği olarak da “Sosyal Hizmetler Akademisi” kurulmuştur. Böylece ülkemizde ilk kez sosyal hizmet eğitimi başlamıştır. Sosyal Hizmetler Akademisi, 1982 yılında Yükseköğretim Kurumu Kanunu ile 1967’de Hacettepe Üniversitesi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi bünyesinde kurulmuş olan Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümü’nün kendisine katılmasıyla “Sosyal Hizmetler Yüksekokulu” adıyla Hacettepe Üniversitesi’ne bağlanmıştır. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu da 2006 yılı Nisan ayı itibarıyla Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde “Sosyal Hizmet Bölümü” ne dönüşerek Türk yükseköğretim sistemindeki son yerini almıştır. (Erişim adresi: <http://www.shy.hacettepe.edu.tr/tr/menu/tarihce-9>, 15.08.2017). 1961 yılında Sosyal Hizmetler Akademisiyle başlayan ve Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi “Sosyal Hizmet Bölümü”yle devam eden sosyal hizmet eğitimi uzun yıllar boyunca Türkiye’de lisans ve lisansüstü eğitimde tek bölüm olma özelliğine sahip olmuştur. Sosyal hizmet eğitimi daha sonra 2002 yılında Başkent Üniversitesinde de verilmeye başlanmıştır.

Günümüzde ise sosyal sorunların artması nedeniyle sosyal hizmet uzmanına duyulan ihtiyaç doğrultusunda Türkiye genelinde pek çok üniversitede sosyal hizmet bölümü açılmıştır (Işıkhan, Erbay, Akçay ve Ege, 2016, 9). 2017 yılı itibarıyla 42 üniversitede iki yıllık sosyal hizmetler ön lisans eğitimi, 56 üniversitede de dört yıllık lisans eğitimi verilmeye devam

edilmektedir (2017 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu).

Sosyal hizmet eğitiminin fakülte ve 4 yıllık yüksekokullarda 1961'den beri sürdürüldüğüne ve sosyal hizmet alanında yetişmiş işgücüne olan ihtiyacın günümüzde de giderek arttığına yukarıda değinmiştik. Sosyal hizmet alanında çalışan ve bu alanın temel taşlarından olan sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacılar gibi profesyonel meslek elemanları dışında bu alanda sosyal tekniker, sosyal yardımcı gibi ara elemanlara da ihtiyaç ortaya çıkmıştır.

Sosyal hizmet uzmanları/sosyal çalışmacılar, konusunda belirli süre eğitim görmüş, sosyal çalışma mesleğini yürüten diplomalı meslek elemanlarıdır. Bu kişiler, sosyal çalışma mesleğinin sosyal hizmet alanlarının başta gelen temel unsurlarıdır (Şeker, A. 2012, 8). Cılga'ya göre, sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı, demokratik toplumda insanın ve toplumun gelişmesine, haklar perspektifi doğrultusunda yaşam kalitelerinin yükseltilmesine toplumsal etkileşim mekanizmalarını harekete geçirerek bilimsel yaklaşım, yöntem ve tekniklerle yardımcı olan, insanın ve toplumun kendi yaşamı ve kaynakları üzerinde demokrasi ilkeleri doğrultusunda denetim sahibi olmasını ve karar vermesini destekleyen, insanın ve toplumun üretkenliğini ve yaratıcılığını harekete geçirecek yaşam koşullarının gelişmesini sağlayan, üniversite düzeyinde dört yıllık lisans eğitimi görerek yetişen, mesleki ve bilimsel etik ilke ve sorumluluklara göre uygulamalar gerçekleştiren nitelikli sosyal meslek elemanıdır (Şeker, A. 2012, 8).

Sosyal hizmet alanında sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı gibi gereksinim duyulan bir başka meslek elemanı da yardımcı aktör konumundaki ara elemanlardır (sosyal yardımcı/sosyal tekniker). Sosyal hizmet kuruluşlarında insan kaynakları yönetimi ve meslek elemanına duyulan gereksinimin boyutları göz önünde tutulduğunda ara eleman yetiştirme noktasında çok geç kalındığı söylenebilir. Sosyal çalışma mesleğinin yeni yeni bilinmeye başladığı, eğitim verecek okulun ilk kurulduğu yıllarda bu konu birçok kez gündeme gelmesine rağmen ne yazık ki uzun yıllar bir ilerleme kaydedilememiştir (Şeker, A. 2012, 9). Bu alanda atılan ilk adım 2008 yılında Anadolu Üniversitesinden gelmiştir. 2008-2009 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin iki yıllık sosyal hizmetler ön lisans programı eğitim-öğretime başlamıştır. Bu program iki yönüyle dikkat çekmektedir. Şöyle ki, bu program açık öğretim sistemiyle yürütülmesi bakımından ve iki yıllık bir program olması bakımından Türk yükseköğretim sisteminde bir ilk olmuştur (Tomanbay, 2011,5).

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmetler ön lisans programı ilk öğrencilerini 2008 ÖSYS ek yerleştirme işlemleri ile kabul etmiştir (2008 Öğrenci Seçme Ve

Yerleştirme Sistemi (ÖSYS)Yükseköğretim Programlarına Ek Yerleştirme Kılavuzu, 20). Bu programın eğitim öğretime başladığı ilk üç yılında zorunlu staj olmaksızın eğitim öğretim sürdürülmüştür. 2012 yılında öğrencilerden gelen yoğun talep ve Yükseköğretim Kurulunun tavsiyesi ile zorunlu staj uygulamasına geçilmiştir (2012 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS)Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu, 43). Ancak Türk yükseköğretim sistemi içindeki örgün ya da açıköğretim yapan iki yıllık sosyal hizmet programlarının hiçbirinde zorunlu staj uygulaması olmaması nedeniyle 2015 yılında zorunlu staj uygulamasından vazgeçilmiştir (2015 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS)Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu, 54).

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin sosyal hizmetler alanındaki ara eleman (sosyal yardımcı, sosyal tekniker) ihtiyacını karşılamak amacıyla başlattığı bu çabayı diğer yükseköğretim kurumları da takip ederek bünyelerindeki meslek yüksekokullarında iki yıllık örgün sosyal hizmet programları açmaya başlamışlardır. Bunlardan ilki Yalova Üniversitesi Çınarcık Meslek Yüksekokulunda 2012 yılında eğitim-öğretime başlayan Sosyal Hizmetler programıdır (2012 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS)Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu, 86). 2013 yılında ise Bitlis Eren, Erzincan, İstanbul Kemerburgaz, Üsküdar, Siirt ve Avrasya Üniversitelerinde meslek yüksekokulları bünyesinde örgün iki yıllık programlar açılmıştır (2013 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS)Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu). İki yıllık programlar açısından dikkat çekici bir diğer gelişme ise 2014 yılında gerçekleşmiş ve Anadolu Üniversitesinden 6 yıl sonra ikinci bir yükseköğretim kurumu sosyal hizmetler programını açıköğretim sistemiyle yürütmeye başlamıştır. Bu program, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi bünyesinde açılan Sosyal Hizmetler programıdır (2014 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS)Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu, 49).

Tekrar hatırlatalım ki, Anadolu Üniversitesi Sosyal Hizmetler önlisans programındaki zorunlu staj uygulamasının 2015 yılında kaldırılması ile birlikte iki yıllık eğitim veren açıköğretim veya örgün okulların hiçbirinde zorunlu staj uygulaması kalmamıştır. Bu nedenle sosyal hizmet eğitiminin staj alanına yönelik oluşmuş bir alanyazın da bulunmamaktadır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmetler Programı ve Staj Uygulaması

Sosyal Hizmetler Önlisans Programının amacı hem sosyal hizmetlerin örgütlenmesi ve uygulanmasında gereksinim duyulan yeni ara elemanlar yetiştirmeyi, hem de halen sosyal hizmet alanında çalışan ancak konuya ilişkin akademik bir eğitim almamış olan bireylerin niteliklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Sosyal Hizmetler Önlisans Programına kayıt olmanın birçok yolu bulunmaktadır. Bu programa kayıt olabilmek için yeni kayıt, yatay geçiş ya da ikinci üniversite yoluyla kayıt hakkı kazanabilmektedir.

Sosyal Hizmetler Önlisans Programına 2011-2012 öğretim yılı ile 2015-2016 öğretim yılı aralığında kayıt yaptıran öğrencilerin zorunlu stajlarının 2. yarıyıl dönem sonu sınavından sonra herhangi bir dönemde tek seferde yapılması zorunlu olup, stajın bölünerek farklı zaman dilimlerinde yapılması mümkün değildir. Bununla beraber yukarıda da açıklandığı üzere 2010-2011 ve önceki öğretim yıllarında kayıt yaptıran öğrenciler ile 2015-2016 öğretim yılı itibarıyla kayıt yaptıran öğrencilerin staj zorunluluğu bulunmamaktadır.

Öğrenciler stajlarını, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı; Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Çocuk ve Gençlik Merkezleri, Çocuk Yuvaları, Aile Danışma Merkezi Müdürlükleri, Huzurevleri, Rehabilitasyon Merkezleri, Yaşlı Hizmet Merkezleri, Yetiştirme Yurtları, Çocuk Koruma İlk Müdahale Birimleri ile Kamu ve Özel Sektöre Ait Huzurevleri, Kamu ve Özel Sektöre Ait Engelli Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri, Kamu ve Özel Sektöre Ait Engellilere Yönelik Özel Eğitim Kuruluşları, Devlet, Üniversite ve Özel Hastanelerin Sosyal Çalışmacı bulunan Hasta Hakları Birimi, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezleri, Kredi ve Yurtlar Kurumu, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Merkezleri, Adalet Bakanlığına bağlı, Cezaevlerinin, İslahevlerinin, Aile Mahkemelerinin, Ceza Mahkemelerinin Fiilen Sosyal Çalışmacı bulunan bölümleri, Kamu ve STK'lara Ait Sokak Çocukları Merkezleri, Türkiye İş Kurumu, Sosyal Güvenlik Kurumu, İl ve İlçelerdeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, Yerel Yönetimlerin Sosyal Yardım ve Hizmet Birimleri, Sosyal Yardım ve Hizmet Amacı Güden STK'lar vb. kuruluşlarda yapabilmektedirler.

Zorunlu staj uygulamasında kural olarak staj muafiyeti bulunmamaktadır. Ancak sürekli engelli olup engel oranı %40 ve üzeri olan veya ilgili mevzuata göre malul sayılanlar, staj yapacağı dönem içerisinde programı ile ilgili sektörde SGK'ye tabi sigortalı olarak en az

zorunlu staj süresi kadar çalışmış olanlar ve programa kaydolduğu tarihten itibaren cezaevinde/tutukevinde hükümlülük/tutukluluk süresi, 4, yılın üzerinde olan öğrencilerin bu durumlarını resmî olarak belgelendirmeleri halinde Fakülte Yönetim Kurulu Kararı ile stajdan muaf sayılabilmektedirler (<https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/turkiye-programlari/acikogretim-fakultesi-onlisans-programlari-2-yillik/sosyal-hizmetle>).

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada bütün değişkenlerle ilgili ölçme düzeyleri bağlamında dağılım bilgileri üretileceği için betimsel model kullanılacaktır.

Evren ve Örneklem

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmetler önlisans programında 2015-2016 öğretim yılında kayıtlı olan ve staj yapan öğrenciler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Evren sonludur. Evren hacmi N= 55645 aktif öğrencidir (2015-2016 Öğretim Yılı Güz Dönemi Açıköğretim Sistemi Öğrenci Sayıları Dağılımı, 2015, 15). Bu programda kayıtlı öğrencilerin tamamının internete erişim olanakları olduğu bilgisi üzerine tüm staj yapan öğrencilerin erişebileceği düşüncesi ile tam sayım yapmayı amaçlayarak çevrimiçi anket uygulanması planlanmıştır. Belirlenen sürenin sonunda gönüllülük esasına dayanarak 93 öğrenci anketi yanıtlamıştır. 93 öğrenci örneklem hacmini oluşturmuş olup örneklem, rassal bir örneklemidir. Örneklem demografik özellikleri, bulgular ve yorumlar kısmında Tablo 1-Tablo 8 arasında verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada kullanılan veriler, 2015-2016 öğretim yılında uygulanan google form üzerinden düzenlenen Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmetler Önlisans Programı Staj Değerlendirme anketi ile gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Form iki uzman tarafında incelenmiş ve anketin nitelik ve nicelik açısından geçerli olduğu bilgisi alınmıştır. Araştırmada, birinci grupta 8 değişken, ikinci grupta ise 21 değişken kullanılmıştır. Birinci gruptaki yaş değişkeni sıralayıcı ölçekle ölçülmüş değişkendir. 2-7 no'lu değişkenler ise sınıflayıcı ölçekle ölçülmüş değişkenlerdir. İkinci grupta yer alan ve tablo 9 da gösterilen 21 değişken ise üçlü likert ölçeği ile ölçülmüş değişkenler olarak tanımlanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Anketler, https://docs.google.com/forms/d/1OBqSTF6x0lsfb2plg4DAQpb0gUDuDnMA7_oFrDZfaM/edit adresi aracılığıyla öğrencilere google açık form sayfası üzerinden 01.12.2015 tarihinden 15.01.2016 tarihine kadar erişim için açık tutulmuştur. İki kere de katılım için hatırlatıcı mesaj gönderilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde Sosyal Hizmetler Önlisans Programı (iki yıllık) öğrencilerinden stajını tamamlamış olup bu çalışmada değerlendirmeye alınan 93 öğrencinin yaş dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur.

Yaş Aralığı	Sayı	%
18-25	55	59.1
26-30	19	20.4
31-35	8	8.6
36-40	5	5.4
41-45	6	6.5
Toplam	93	100.0

Öğrencilerin 55’i (%59.1) 18-25 yaş aralığındadır. Bu veriye 26-30 yaş aralığındaki 19 (%20.4) öğrenciyi de eklediğimizde Sosyal Hizmetler önlisans programında öğrenim gören ve ankete katılan öğrencilerin yaklaşık %80’inin yüksek öğretim çağında veya bu çağa oldukça yakın olduğu söylenebilir..

Ankete katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Cinsiyet	Sayı	%
Erkek	33	35.5
Kadın	60	64.5
Toplam	93	100.0

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrencilerin %35.5’i erkek, %64.5’i kadınlardan oluşmaktadır. Ankete katılan öğrenciler ile 2016 yılı güz dönemi kayıt yenileyen toplam öğrenci sayısı karşılaştırıldığında (% erkek 21.5, % kadın78.5) kadınların erkeklere oranla Sosyal Hizmetler programına daha fazla ilgi gösterdikleri görülmüştür.

Ankete katılan öğrencilerin programa kayıt türüne göre dağılımı ise Tablo 3’de sunulmuştur.

Kayıt Türü	Sayı	%
II. Üniversite	33	35.5
ÖSYS	60	64.5
Toplam	93	100.0

Öğrencilerin, yükseköğretim programlarına kaydı genel olarak ÖSYS (ÖSYS+Ek Yerleştirme) ve ikinci üniversite yoluyla olmaktadır. Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin %64.5’inin ÖSYS ile %35.5’inin ikinci üniversite yoluyla kayıt yaptırdığı tespit edilmiştir. Programa kayıt yaptıran öğrencilerin %64.5’lik bir çoğunluğunun ÖSYS ile kayıt yaptırmış olması programın, öğrencilerin ilk yükseköğretim kurumu tercihi olması bakımından önemlidir.

Ankete katılan öğrencilerin programın hangi yarıyılında staj yapıldığına yönelik sorusuna verdiği yanıtların dağılımı Tablo 4’de verilmiştir.

Tamamladığı Yarıyıl	Sayı	%
2.	53	57.0
3.	18	19.4
4.	22	23.7
Toplam	93	100.0

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat Ve İşletme Fakülteleri Öğrenci Staj Yönergesinin 6. maddesine göre, “Zorunlu veya isteğe bağlı stajı olan programlarda, stajın hangi yarıyılında yapılacağı, staj süresi, stajın yapılacağı kurum/kuruluşlar, stajda uygulanacak usul ve esaslar, staj formları ve belgelerinin kabulü, ilgili öğretim yılına ait Öğrenci Kılavuzunda ve ilgili programın web sayfasında yayımlanır.” denmektedir. 2016-2017 Öğretim Yılı Öğrenci Kılavuzuna göre, 2011-2012 öğretim yılı ile 2015-2016 öğretim yılı aralığında kayıt yaptıran öğrencilerin zorunlu stajlarını 2. yarıyıl dönem sonu sınavından sonra herhangi bir dönemde tek seferde yapmaları gerekmektedir. Tablo 4’e göre, ankete katılan öğrencilerin %57’si 2. yarıyıl, %19.4’ü 3. yarıyılında ve %23.7’si 4. yarıyılında stajlarını

tamamlamışlardır. Buna göre, öğrencilerin yarıdan fazlasının (%57'si) 2. yarıyılı tamamlar tamamlamaz stajını yaptığı anlaşılmaktadır.

Ankete katılan öğrencilerin staj yapılan işletmelerin türüne göre dağılımı Tablo 5'de verilmiştir.

Staj Yapılan İşletme Türü	Sayı	%
Kamu Sektörü	61	65.6
Özel Sektör	32	34.4
Toplam	93	100.0

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere öğrencilerin %65.6'lık bir kısmı Kamuya ait işyerlerinde staj yapmıştır. Özel sektöre ait işyerlerinde staj yapan öğrencilerin oranı ise %34.4 olarak gerçekleşmiştir. Staj yapılan işyerlerinde oranların bu şekilde olması aslında öngörülebilir bir sonuçtur. Dağılımın bu şekilde olmasının başlıca iki nedeni bulunmaktadır. Bunlardan ilki ülkemizde sosyal hizmet sunan işyerlerinde Kamu işyerlerinin ağır basması; ikincisi ise yine ilk nedenle bağlantılı olarak Kamu işyerlerinin staj taleplerine daha açık olmaları ve staja daha sıcak bakmalarıdır.

Ankete katılan öğrencilerin sigortalılık durumuna göre dağılımı Tablo 6'de verilmiştir.

Sigortalılık Durumu	Sayı	%
Anne ya da babamdan sigortam var.	39	41.9
Kendi sigortam var.	41	44.1
Sosyal güvencem yok.	13	14.0
Toplam	93	100.0

Tabloya göre ankete katılan öğrencilerin %44.1'i kendi sigortası olduğunu bildirmiştir. Bu, aynı zamanda bu öğrencilerin sigortalı bir işte çalıştığı anlamına gelmektedir. Ankete katılan öğrencilerin 41.9'u ise anne ya da babasından dolayı sigortası olduğunu yani sağlık güvencesine sahip olduğunu belirtmiştir. %14 oranında öğrenci ise sosyal güvencesi olmadığını belirtmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin istihdam durumu ve sektörlere göre dağılımı Tablo 7 ve 8’de verilmiştir. Tablo 7’de görüleceği üzere, öğrencilerin %53.8’i çalıştığını; %46.2’si çalışmadığını beyan etmiştir.

İstihdam Durumu	Sayı	%
Çalışıyorum	50	53.8
Çalışmıyorum	43	46.2
Toplam	93	100.0

Ankete katılıp çalıştığını beyan eden öğrencilerin %18.3’ünün Kamu sektöründe, %28’inin özel sektörde çalıştığı, %7.5’inin de serbest çalıştığı diğer bir ifadeyle kendi işini yaptığı Tablo 8’de açıkça görülmektedir.

Çalışılan Sektör	Sayı	%
Kamu sektörü	17	18.3
Özel sektör	26	28.0
Serbest (Kendi işimi yapıyorum)	7	7.5
Çalışmıyorum	43	46.2
Toplam	93	100.0

Ankete katılan öğrencilerin yaptıkları staja yönelik görüşlerinin dağılımı Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Yaptıkları Staja Yönelik Görüşleri	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Staj yapılacak uygun kurumları biliyordum.	35	37.6	13	14.0	45	48.4
Staj yeri bulma konusunda herhangi bir sorunla karşılaşmadım.	48	51.6	10	10.8	35	37.6
Aldığım eğitime uygun bir Kurumda staj yaptım.	31	33.3	13	14.0	49	52.7
Staj süresince yapacağım işler için yeterli kuramsal bilgiye sahibim.	37	39.8	14	15.1	42	45.2
Öğrendiğim teorik bilgileri staj yaparken uygulama fırsatım oldu.	40	43.0	8	8.6	45	48.4
Verilen teorik eğitimle kurumlarda yapılan uygulamalar arasında paralellik olduğunu gördüm.	37	39.8	18	19.4	38	40.9
Kurumdaki yetkililer benimle ilgilendi, bilgilerini ve tecrübelerini benimle paylaştı.	33	35.5	14	15.1	46	49.5
Staj yaparken öğrenim gördüğüm alan dışında işlerde çalıştırılmadım.	45	48.4	11	11.8	37	39.8
Staj yaptığım Kurumda aldığım eğitimle ilgili görevler yaptım.	36	38.7	15	16.1	42	45.2
Staj iş yaşamını tanımak açısından yararlı oldu.	33	35.5	15	16.1	45	48.4
Staj süresince zaman planlaması ve iş disiplini konusunda deneyim kazandım.	27	29.0	19	20.4	47	50.5
Kuvvetli ve zayıf yönlerimin ortaya çıkmasına katkısı oldu.	31	33.3	11	11.8	51	54.8
Mesleki açıdan kendime güvenim arttı.	33	35.5	10	10.8	50	53.8
Sosyal hizmet bölümünün ve mesleğinin önemini algıladım.	29	31.2	9	9.7	55	59.1
İnsan ilişkileri ve iletişim becerilerimin gelişmesine katkı sağladı.	25	26.9	10	10.8	58	62.4
Staj yaptığım Kurumda sosyal hizmetin tüm alanlarını tanıma fırsatım oldu.	35	37.6	17	18.3	41	44.1
Mesleğimle ilgili yeni bilgiler edindim.	28	30.1	11	11.8	54	58.1
Staj Başvuru ve Kabul Formunun (Ek-1A) hazırlanması sürecinde herhangi bir sorunla karşılaşmadım.	45	48.4	9	9.7	39	41.9
Staj sonrasında staj formlarını (Ek-3, Ek-5, Ek-6, Ek-5) Fakülteye gönderme sürecinde herhangi bir sorunla yaşamadım.	42	45.2	11	11.8	40	43.0
Sosyal Hizmet Önlisans programında stajın zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum.	37	39.8	9	9.7	47	50.5
Staj süresinin (24 gün) mesleki gelişim için yeterli olduğunu düşünüyorum.	46	49.5	13	14.0	34	36.6

2015-2016 Öğretim Yılı Öğrenci Kılavuzuna göre, Sosyal Hizmetler Önlisans Programında öğrenim gören öğrencilerin hangi kurumlarda staj yapmaları gerektiği tek tek sayılmıştır. Buna rağmen, öğrencilerin %48.4'ü staj yapılacak uygun kurumları bildiğini, %14.0'ı kararsız olduğunu ve %37.6'sı da bilmediğini belirtmiştir. Bu durum öğrencilerin %37.6'sının kayıt dönemi başında kendilerine verilen ve sadece staj konusunda değil diğer öğrenci işleri ile ilgili birçok konuda da rehberlik edecek olan Öğrenci Kılavuzundan yararlanmadıklarına işaret etmektedir (2015-2016 Öğretim Yılı Öğrenci Kılavuzu. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi).

Öğrencilerin yüzde %51.60'ı staj yeri bulma konusunda sorun yaşadığını, %37.60'ı staj yeri bulma konusunda herhangi bir sorunla karşılaşmadığını ve %10.8'i bu konuda kararsız

olduğunu belirtmiştir. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat Ve İşletme Fakülteleri Öğrenci Staj Yönergesinin 8. maddesine göre, “Her program için öğrencinin staj yapabileceği kurum/kuruluşların listesi Program Akademik Koordinatörleri tarafından belirlenip ilgili Fakülte Dekanının onayı ile elektronik ortamda ilan edilir. AÖF Staj Koordinatörlüğü, öğrenciye staj yeri bulmakla yükümlü değildir.” denmektedir. Dolayısıyla AÖF Staj Koordinatörlüğünün öğrenciye staj yeri bulma gibi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Ancak, öğrencilerin yaklaşık yarısının da staj yapılacak yer bulma konusunda sıkıntı yaşadığı önemli bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır.

Yine öğrencilerin %52.7’si aldığı eğitime uygun bir Kurumda staj yaptığını ifade ederken, %14.0’ı kararsız olduğunu, %33.3’ü de aldığı eğitime uygun olmayan bir yerde staj yaptığını belirtmiştir. Burada %33.3 oranı ile aldığı eğitime uygun olmayan bir yerde staj yaptığını belirtenlere dikkat çekmek gerekmektedir. Zira, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat Ve İşletme Fakülteleri Öğrenci Staj Yönergesinin 8. maddesine göre, “Öğrenci staja başlamadan önce yurt içinde AÖF Staj Koordinatörlüğünün, yurt dışında ise bağlı bulunduğu Anadolu Üniversitesi AÖF Kayıt Merkezi Görevlisinin onayını almak zorundadır. Onay alınmadan yapılan staj geçersiz sayılır.” denmektedir. Diğer bir ifadeyle öğrenci, Açıköğretim Öğrenci Otomasyon Sisteminde doldurulan, öğrenci ve staj yapılacak yere ait bilgilerin yer aldığı form olan Öğrenci Staj Başvuru ve Kabul Formunu (EK-1a) doldurup AÖF Staj Koordinatörlüğüne onaylatmadan staja başlaması mümkün değildir. Zaten bu aşamada öğrencinin staj yaptığı yerin aldığı eğitime uygunluğu denetlenmekte ve uygun olmayanlardan yeni bir staj yeri bulması istenmektedir. Bu bağlamda %33.3 oranı ile aldığı eğitime uygun olmayan bir yerde staj yaptığını belirtenlerin görüşlerini aslında sosyal yardım kurumu, huzurevi, çocuk yuvası ve rehabilitasyon merkezleri gibi doğrudan sosyal hizmetler ile birinci derecede ilgili bir yerde staj yapmadıkları şeklinde değerlendirmek daha doğru olacaktır. Zira öğrenci, huzurevi veya çocuk yuvası gibi bir sosyal yardım kurumunda doğrudan uygulamanın içinde staj yapabildiği gibi Sosyal Güvenlik Kurumu gibi bir kurumda masa başı bir işte de staj yapmış olabilir.

Öğrencilerin yüzde %45.2’si staj süresince yapacağı işler için yeterli kuramsal bilgiye sahip olduğunu düşünürken %39.8’i ise kendisini yeterli görmediğini ifade etmiş ve %15.1’i ise kararsız olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin %48.4’ü okulda öğrendiği bilgileri uygulama fırsatı bulduğunu, %43.0’ı ise bu fırsatı bulamadığını ifade etmiştir. Okulda öğrendiği teorik bilgileri staj yaparken uygulama fırsatı bulamadığını belirtenlerin oranının bu denli yüksek çıkmasının nedeni aldığı eğitimle

birinci derecede ilgili bir yerde staj yapmamış olabileceği gibi stajdan beklentisini çok yüksek olması da olabilir.

Öğrencilerin %40.9'u okulda aldığı teorik eğitimle kurumlarda yapılan uygulamalar arasında paralellik gördüğünü belirtirken, %39.8'i bu görüşe katılmamış, %19.4'ü de kararsız kaldığını belirtmiştir. Okulda verilen teorik eğitimle kurumlarda yapılan uygulamalar arasında paralellik olduğunu gördüğünü belirtenlerin oranlarının bu denli birbirine yakın olması yukarıda belirttiğimiz gibi okulda verilen eğitimle birinci derecede ilgili bir yerde staj yapmamış olması veya stajdan beklentisini çok yüksek olmasıyla açıklanabilir.

Öğrencilerin %49.5'i staj yaptığı kurumdaki yetkililerin kendisiyle ilgilendiğini, bilgi ve tecrübelerini paylaştığını ifade ederken, % 35.5'i kendisiyle ilgilenilmediğini belirtmiştir. Buna göre, ankete katılan öğrencilerin yarısına yakınının staj yerinde iyi ilişkiler kurduğu söylenebilir. Bu durumun staj sonrasında istihdam bakımından öğrenciye avantaj sağlayacak olması yönüyle de önemlidir.

Öğrencilerin %39.8'i staj yaptığı sürede eğitimini aldığı alan dışında çalıştırılmadığını belirtirken, %48.4'ü staj süresince öğrenim gördüğü alanın dışındaki işlerde de çalıştırıldığını ifade etmiştir. %11.8 oranında bir öğrenci grubu da kararsız olduğunu belirtmiştir. Bu durum aslında ülkemiz eğitim öğretim sistemi içinde yapılan stajlarda sıklıkla karşılaştığımız ve beklenen bir sonuçtur. Zira staj yapılan kurumların büyük bir bölümünde stajyerleri mal veya hizmet üretilen sürecin içine sokmaktan kaçınan ve onları yardımcı hizmet personeli gibi gören sadece evrak ve çay-kahve taşıma ve fotokopi gibi işlerde çalıştıran bir zihniyet hakimdir.

Öğrencilerin %45.4'ü staj yaptığı Kurumda okulda aldığı eğitimle ilgili görevler yaptığını ifade ederken, %38.7'si bu görüşe katılmadığını belirtmiş, %16.1'i de kararsız olduğunu bildirmiştir. Buradan öğrencilerin staj yaparken %45.4'ünün eğitimini aldığı bilgileri staj yaptığı yerde uyguladığı anlaşılmaktadır.

Yapılan stajların temel amaçlarından biri de iş yaşamını tanıyabilmektir. Ankete katılan öğrencilerden stajın iş yaşamını tanımak açısından yararlı olduğunu belirtenlerin oranı %48.4 iken, yararı olmadığını ifade edenlerin oranının ise %35.5'dir.

Öğrencilerin %50.5'i staj süresince zaman planlaması ve iş disiplini konusunda deneyim kazandığını, %29'u ise bu görüşe katılmadığını belirtmişlerdir. Staj süresince zaman planlaması ve iş disiplini konusunda deneyim kazanmaya ilişkin öğrenci beklentilerinin tespitinde dikkat çekici bir başka nokta da kararsızların oranı olmuştur. Anket soruları arasında en yüksek kararsızlık oranı burada %20.4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin %54.8'i stajla birlikte kuvvetli ve zayıf yönlerini görme fırsatı bulduğunu ifade ederken %33.3'ü ise bu görüşe katılmadığını belirtmiştir.

Yine ankete katılan öğrencilerin %53.8'i stajdan sonra mesleki açıdan kendisine güveninin arttığını belirtirken, %35.5'i bu görüşe katılmadığını ifade etmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin %59.1'i stajdan sonra sosyal hizmet bölümünün ve mesleğinin önemini daha iyi algıladığını ifade etmiştir. Bu oran, anket sorularına verilen yanıtlar bakımından "Katılıyorum" ibaresinin en yüksek olduğu ifadelerden biri olmuştur. Bir bakıma bu sonuç aslında beklenen bir sonuçtur. Zira stajın temel amaçlarından biri de öğrencilerin mesleğe atıldıklarında neler yapacaklarını daha iyi görebilmeleri ve ayaklarını yere daha sağlam basabilmelerini sağlamaktır. Bununla birlikte %31.1 oranında bir öğrenci grubunun da bu görüşe katılmadığını belirtmek gerekmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin %62.4'ü stajdan sonra insan ilişkileri ve iletişim becerilerinin arttığını belirtmiştir. Tüm anket soruları içinde "Katılıyorum" ibaresinin %62.4 ile en yüksek olduğu ifade budur. Stajın mesleki katkısı dışında en önemli katkılarından biri insan ilişkileri ve iletişim becerilerini artırmaktır. %26.9 oranında bir öğrenci grubu da stajın bu konuda kendilerine bir katkı sağlamadığını belirtmiştir.

Öğrencilerin %37.6'sı staj yaptığı Kurumda sosyal hizmetin tüm alanlarını tanıma fırsatı bulunduğunu, buna karşılık %44.1 gibi daha yüksek oranda bir öğrenci grubu bu fırsatı yakalayamadığını belirtmiştir. Sosyal hizmetin, yaşlılarla sosyal hizmet, aile-çocuk-gençlerle sosyal hizmet, tıbbi sosyal hizmeti, adli sosyal hizmet, engellilerle sosyal hizmet, sokak sosyal hizmeti, göçmen ve sığınmacılarla sosyal hizmet gibi birçok alanı vardır. 24 günlük bir stajda da öğrencinin bu alanların tümüyle karşılaşması ve hepsinde uygulama yapması mümkün olmayabilir. Bu bakımdan %44.1 oranında bir öğrenci grubunun "sosyal hizmetin tüm alanlarını tanıma fırsatı buldum" ifadesine katılmamasını da normal karşılamak gerekmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin % 58.1'i sosyal hizmet mesleği ile ilgili yeni bilgiler edindiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %30.1'i ise bu görüşe katılmadıklarını belirtmişlerdir. %58.1 oranında bir öğrencinin stajda, mesleği ile ilgili yeni bilgiler edindiğini belirtmesi hem öğrenci açısından olumlu bir gelişmedir hem de bir eğitim kurumunun okul sürecinde veremediği birtakım bilgi ve tecrübenin öğrenciye kazandırılması adına beklenen ve yararlı bir sonuçtur.

Öğrencilerin yüzde %41.9'u staj başvuru ve kabul formunun (Ek-1A) hazırlanması sürecinde herhangi bir sorunla karşılaşmadığını belirtirken, %48.4 oranında yani daha yüksek oranda bir öğrenci grubu staj başvuru ve kabul formunun (Ek-1A) hazırlanması sürecinde sorun yaşadığını belirtmiştir. Ancak Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat Ve İşletme Fakülteleri Öğrenci Staj Yönergesinin 12/A. maddesinde öğrencinin staja başlamadan önce

yapması gerekenler ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Anılan maddede, “*Staj işlemleri aşağıdaki esas ve kurallara göre yürütülür:*

A–Staja başlamadan önce yapılması gerekenler

a) Öğrenci staj yapacağı döneme ilişkin bilgileri programın web sayfasındaki staj linkinden izler. Yurt içi ve yurt dışında Açıköğretim Sistemi Programlarına kayıtlı staj yapacak öğrenci, staja başlamadan önce Öğrenci Staj Başvuru ve Kabul Formunu (EK–1a) elektronik ortamda doldurur, çıktısını alır ve formu Staj Yeri Yetkilisine onaylatır.

b) Yurt içindeki Açıköğretim Sistemi Programlarına kayıtlı olan staj yapacak öğrenci (EK–1a) formunu staj yerine onaylattıktan sonra SGK’dan alması gereken Genel Sağlık Sigortası Durum Belgesi ile (EK–1a) Formunu staja başlama tarihinden en az 20 gün önce AÖF Bürosuna elden teslim eder. AÖF Staj Koordinatörlüğüne elektronik ortamda iletilen bu Form, 5 işgünü içinde kontrol edilir, uygunsa onaylanır, değilse reddedilir ve Öğrenci Otomasyon Sisteminden ilan edilir.

c) Yurt dışında Açıköğretim Sistemi Programlarına kayıtlı olan staj yapacak öğrenci (EK–1a) formunu staj yerine onaylatır ve staja başlama tarihinden en az 10 gün önce Anadolu Üniversitesi AÖF Kayıt Merkezine elden/posta yoluyla teslim eder. Bu form 5 işgünü içinde kontrol edilir, uygunsa onaylanır, değilse reddedilir ve Öğrenci Otomasyon Sisteminden ilan edilir.

ç) Stajı onaylanan öğrenci belirtilen tarihte staja başlar. Stajı reddedilen öğrenci ise yeniden staj yeri müracaatı yapar.” denmektedir. Yine de öğrencilerin çoğunluğunun staj başvuru ve kabul formunun (Ek-1A) hazırlanması sürecinde sorun yaşadıklarını belirtmesi öğrencilerin Öğrenci Kılavuzunu yeterince okumadıkları anlamına gelmektedir.

Öğrencilerin %43’ü staj sonrasında staj formlarını (Ek-3, Ek-5, Ek-6, Ek-5) Fakülteye gönderme sürecinde herhangi bir sorun yaşamadığını ifade ederken %45.2’si bu konuda sorun yaşadığını ifade etmiştir. Yine Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat Ve İşletme Fakülteleri Öğrenci Staj Yönergesinin 12/C maddesinde öğrencinin stajı tamamladıktan sonra yapması gerekenler ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Anılan maddede “ ... a) Öğrenci, staj süresince elektronik ortamda doldurduğu Öğrenci Staj Faaliyet Formunun (EK–3) çıktısını alır ve Staj Yeri Yetkilisine onaylatır.

b) Stajını tamamlayan öğrenci; Öğrenci Staj Bitiş Formu (EK–5) ve Öğrenci Staj Raporu (EK–6) ile Staj Yeri Öğrenci Değerlendirme Formunu (EK–7) elektronik ortamda doldurur, çıktısını alır ve Staj Yeri Yetkilisine onaylatarak değerlendirilmesini sağlar.

c) Öğrenci stajını tamamladıktan sonra onaylattığı formları (EK-3, EK-5, EK-6 ve EK-7) yurt içinde en fazla 7 işgünü içinde AÖF Bürosuna elden; yurt dışında ise Anadolu Üniversitesi AÖF Kayıt Merkezine aynı süre içinde elden/posta yoluyla teslim eder.

ç) AÖF Bürosu bu formları elektronik ortamda AÖF Staj Koordinatörlüğüne iletir ve formlar, staj başarı durumu ilan edilinceye kadar saklaması için öğrenciye geri verilir.” denmektedir. Dolayısıyla anketin bu sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplardan da öğrencilerin Öğrenci Kılavuzundan yeterince faydalanmadıkları anlaşılmaktadır.

Bu araştırmanın temel amaçlarından biri de öğrencilerin Sosyal Hizmetler önlisans programında stajın zorunlu olup olmaması gerektiğine yönelik düşünce ve beklentilerinin tespit edilmesidir. Ankete katılan öğrencilerin %50.5’i stajın zorunlu olması gerektiğini, %39.8’i de stajın zorunlu olmaması gerektiği yönünde düşüncelerini belirtmişlerdir. Bu soru anketin diğer sorularına göre daha kritik bir sorudur. Bunun nedeni 2015-2016 Öğretim Yılı Güz Döneminden itibaren zorunlu ya da isteğe bağlı staj yapılmayacak olmasıdır. Programın mezuniyet koşullarında yapılan bir değişiklikle öğrenciler 2015-2016 Öğretim Yılından itibaren staj yapmadan mezun olabileceklerdir. Stajın zorunlu olduğu yıllarda öğrencilerin staja yönelik benzerleri bu çalışmada da görülebilecek birçok eleştirilerine ve programdan daha kolay mezun olabilecek olmalarına rağmen %50.5 oranında bir öğrenci grubu stajın zorunlu olması gerektiğini düşünmektedir. Bu, üzerinde titizlikle durulması ve değerlendirilmesi gereken bir konudur.

Anketin son sorusu ise, staj süresinin (24 gün) mesleki gelişim için yeterli olup olmadığına yönelik öğrencilerin düşünce ve beklentilerini tespit etmeye yöneliktir. Ankete cevap veren öğrencilerin %49.5’i 24 günün staj için yeterli olmadığını ifade ederken, %36.6 oranında bir öğrenci grubu bu süreyi görmüştür. Bu da yine dikkatle değerlendirilmesi gereken bir konu olarak karşımızda durmaktadır.

Sonuçlar

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyal Hizmetler Önlisans Programı öğrencilerinden staj yapan 93 öğrencinin bazı temel demografik verileri şöyledir: Ankete katılan öğrencilerin %59.1 18-25 yaş aralığında olup yükseköğretim çağında oldukları görülmektedir. Öğrencilerin %64.5’i kadındır ve yine %64.5’i ÖSYS ile kayıt yaptırmıştır.

Ankete katılan öğrencilerin staja ilişkin görüş ve beklentileri ile ilgili olarak ise öğrencilerin %48.4’ü staj yapılacak kurumları bildiğini, %51.6’sı staj yeri bulma konusunda sorun yaşadığını, %52.7’si aldığı eğitime uygun bir staj yaptığını, %48.4’ü öğrendiği teorik

bilgileri staj yaparken uygulama fırsatı bulduğunu, %49.5'i staj yaptığı Kurumdaki yetkililerin kendisiyle ilgilendiğini, bilgi ve tecrübelerini kendisiyle paylaştığını, %48.4'ü staj yaparken öğrenim gördüğü alan dışında işlerde çalıştırıldığını, %48.4'ü stajın iş yaşamını tanımak açısından yararlı olduğunu, %50.5'i staj süresince zaman planlaması ve iş disiplini konusunda deneyim kazandığını, %54.8'i stajın kuvvetli ve zayıf yönlerinin ortaya çıkmasına katkısı olduğunu, % 53.8'i mesleki açıdan kendine güvenin arttığını, %59.1'i sosyal hizmet bölümünün ve mesleğinin önemini algıladığını, %62.4'ü stajın insan ilişkileri ve iletişim becerilerinin gelişmesine katkı sağladığını, %58.1'i stajın mesleği ile ilgili yeni bilgiler edinmesine katkı sağladığını, %48.4'ü Staj Başvuru ve Kabul Formunun (Ek-1A) hazırlanması sürecinde sorun yaşadığını, %50.5'i Sosyal Hizmetler Önlisans programında stajın zorunlu olması gerektiğini düşündüğünü ve %49.5'i staj süresinin (24 gün) mesleki gelişim için yeterli olmadığını ifade etmiştir.

Sonuç olarak bu çalışmada öne çıkan ve vurgulanması gereken birkaç husus vardır:

- Öğrencilerin staj yeri bulma konusunda sorun yaşanması,
- Öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini ortaya çıkarması
- Öğrencilerin insan ilişkileri ile iletişim becerilerini geliştirmesi
- Öğrencilerin yeni bilgiler edinmesini sağlaması
- Öğrencilerin iş disiplinini ve özgüveni artırması ve
- Stajın mutlaka zorunlu olarak yapılması ve ayrıca süresinin yetersiz bulunmasıdır.

Yukarıdaki son ifade bile yakın gelecekte zorunlu stajla ilgili kurumsal olarak karar değişikliğine neden olabilecek sorun alanı gibi görünmektedir.

Öneriler

Bu çalışma kısa sayılabilecek bir sürede gerçekleştirilmiş ve sonuç kısmında vurgulanan çarpıcı bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Ancak özellikle zorunlu stajın kaldırılmasından sonra benzer bir çalışmanın tam sayım ya da tam sayıya yakın bir sayıda Kurumsal olarak Fakülte yetkilileri tarafından yapılmasında yarar görülmektedir. Zira elde edilecek verilere göre zorunlu staj uygulamasına tekrar dönülmesi veya bu şekilde devam edilmesi söz konusu olabilecektir.

Kaynakça

- Işıkhan, V., Erbay E., Akçay, S. ve Ege, A. (2016). Sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin mezuniyet sonrası gelecek planları: Ankara, Başkent ve Hacettepe Üniversitesi örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 4 (1), 7-23.
- Şeker, A. (2012), Bilim ve meslek olarak sosyal çalışmanın temel kavramları. (Ed.) İ. Tomanbay, *Sosyal Hizmete Giriş* (pp. 2-19). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Tomanbay, İ. (2011). *Sosyal hizmetlerde açıköğretim ve ara elemanlar*. Ankara: Sabev.
- 2015-2016 Öğretim Yılı Güz Dönemi Açıköğretim Sistemi Öğrenci Sayıları Dağılımı. (2015). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- 2015-2016 Öğretim Yılı Öğrenci Kılavuzu (2015). Eskişehir. https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/files/aof_kilavuz/560d205359e39.pdf
- 2016-2017 Öğretim Yılı Öğrenci Kılavuzu. (2016). Eskişehir. https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/files/aof_kilavuz/57bbefa94ecdd.pdf
- 2008 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS)Yükseköğretim Programlarına Ek Yerleştirme Kılavuzu Ankara.
- 2012 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS)Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu Ankara.
- 2014 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS)Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu Ankara.
- 2015 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS)Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu. Ankara.
- <http://www.shy.hacettepe.edu.tr/tr/menu/tarihce-9>, Erişim tarihi: 15.08.2017.
- <https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/turkiye-programlari/acikogretim-fakultesi-onlisans-programlari-2-yillik/sosyal-hizmetle>, Erişim tarihi: 15.08.2017.

Yazar Hakkında

Doç. Dr. Abdurrahman İlhan ORAL

1992 yılında Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünden mezun olan yazar, 1996 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri yüksek lisans programından, 2001 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku bilim dalı doktora programından mezun olmuştur. Yazar, 1992-1996 yılları arasında Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nde test ölçme ve değerlendirme uzmanı olarak; 1997-2000 yılları arasında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde öğretim görevlisi olarak görev yapmıştır. 2001 yılında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümüne yardımcı doçent olarak, 2011 yılında da İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümüne doçent olarak atanan yazar, halen anılan bölümde doçent olarak görev yapmaktadır.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kat:5 Tepebaşı/Eskişehir
Tel (İş): +90 222 335 05 80/2742
Eposta: aioral@anadolu.edu.tr